

[AccueilRevenir à l'accueilCollectionMythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567CollectionMythologia, Venise, 1567 - Livre VIItemMythologia, Venise, 1567 - V, 01 : De Certaminibus Olympicis](#)

Mythologia, Venise, 1567 - V, 01 : De Certaminibus Olympicis

Auteurs : Conti, Natale

```
", "author_name_items": "Auteurs", "author_size_items": "16px", "title_size_items": "16px" }, new UV.URLDataProvider()); /* uvElement.on("created", function(obj) { console.log('parsed metadata', uvElement.extension.helper.manifest.getMetadata()); console.log('raw jsonld', uvElement.extension.helper.manifest.__jsonld); }); */ }, false);
```

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre V

[Mythologia, Francfort, 1581 - V, 01 : De Certaminibus Olympicis](#)

est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre V

[Mythologie, Lyon, 1612 - V, 01 : Des jeux, tournois ou joustes Olympiques](#)

est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre V

[Mythologie, Paris, 1627 - V, 02 : Des jeux Olympiques](#)

est une transformation de ce document

[Afficher la visualisation des relations de la notice.](#)

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Document : "Mythologia, Venise, 1567 - V, 01 : De Certaminibus Olympicis".

Auteur(s) de la notice : Équipe Mythologia.

Éditeur : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle).

Consulté le 29/04/2024 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/852>

NATALIS COMITIS MYTHOLOGIAE,

LIBER QUINTVS.

Cur Olympica, aliaq; certaminum genera fuerint instituta.

10

RAECCLARE sanè antiqui fecisse mihi videntur, Serenissime **CAROLE** Rex, qui, cum humanam vitam viderent multis calamitatibus, miserisq; circumuentam, multisq; incommodis assidue vexatam, per multa ad excitandos animos iacentes propè ac defessos ad hilaritatem excogitarunt, ut à quotidianis curis aliquantulum relaxarentur, quibus tamen & cū voluptate mores informarentur, & exercerentur vires corporis,

20

& ad religionis cultum vna excitarentur. Nam & comœdiæ, & tragœdiæ, & multa ludorum genera inuenta sunt, quibus non solum ad corrigendos animi mores instituerentur, sed etiam allicerentur homines ad corporis vires exercendas cum quadam voluptate. Ita enim fiebat ut populus qui spectatū conuenerat, eruditus cum voluptate discederet, cum vitæ moderationem nō siue delectatione imbibisset. Atque cum illa fierent animi relaxandi causa, tum in honorem Deorum immortalium multa certamina fuerunt instituta, quibus & ad cultum rerum diuinarum, & ad exercendas vires corporis homines excitarentur. Conueniebat igitur ex vniuersa Græcia ingens ad certamina partim spe victoriæ, partim spectandi desiderio, multitudo: vbi post peracta certamina de rebus ciuitatibus vtilibus, & ad salutē vel gloriam totius Græciæ spectantibus, consultabatur. Et quoniam illa certamina ad religionem antiquorum Deorum pertinebant, me operæ precium facturum existimo, si quibus de causis, & vbi, & quando illa instituta fuerint, & quo pacto agerentur, explicauero. Fuerunt igitur quatuor certaminum genera, Olympia, Pythia, Nemæa, Isthmia, quæ celeberrima fuerunt, de quibus singulatim dicemus: ac primum de Olympicis.

30

De Certaminibus Olympicis.

Cap. I.

40

Fuerunt Olympica certamina, quibus cum voluptate ad immortalium Deorum cultum, & ad exercendas corporis vires homines excitabatur, à Dactylis Idæis vocatis primum instituta, ut fama est. Nam ferunt illos fuisse quinque, qui ab Ida Cretæ monte in Elidem venerunt, vbi vna eorum natu maximus Hercules nomine, certamen curius per ludum fratribus proposuit: quorum nomina fuerunt ista: Pæoneus, Ida, Iasius, Epimædes; atque victorem Oleastro coronauit; quæ arbor ab ipso Hercule primum fuit eò ex Hyperboreis deportata. Hercules igitur Idæus primus

autor

Mythologia.

autor fuit certaminum Olympicorum, & cum quinque fratres fuissent, placuit quinto quoque anno, & quinque certaminum genera diuersis modis celebrari. Quae quoque quinto quoque anno fierent ita testatus est Aristophanes in Pluto;

ἔστι δὲ πέντε ἀγῶναι· καὶ τοὺς ἅνθρωποις ἐν ἑκάστῳ
ἑκάστῳ ἔστι τι, ὅπως πρὸς ἀλλήλους τοὺς ἀγωνιστὰς ἀγωνίσαι,
ἢ καὶ τοὺς ἄλλους ἀπάρτας ἀνὰ τὴν ἑκάστην ἐκαστὴν
ἀγωνιστῶν τῶν ἀλλήλων πρὸς ἑαυτοὺς, ὡς φαίνεται
κατὰ τὴν φύσιν, καὶ τοὺς χρὴ πολλὰ ἔχειν, ὅπως ἐπαύσῃ.

10

Iupiter sanè pauper est: quod te palam profectò docebo.
Nam si diues sit, quo pacto faciens is certamina Olympi
Illic, quò Græcos omnes quinto quoque anno coegit,
Per præconem nuntiaret athletas victores, ubi coronasset
Oleastrî corona? nam magis auro decuit, si diues is esset.

Fuerunt qui victis Titanibus Iouem ipsum hæc certamina instituisse putarent; in quibus Apollo Mercurium cursu superauerit, cum Mars uicisset pugillatu: cuius rei indicium faciunt Pythicos tibiæ modos, qui salientibus quinquertionibus accinnebantur, quod carmen cōsecratum fuit Apollini, ut memoriz prodidit Pausan prioribus Eliacis. Fuerunt variis temporibus varij modi in certaminibus Olympicis seruati: nam præter homines, pueri etiam, & pulli equorum, & feminae, & varia vehiculorum genera in hos ludos admissa fuerunt; & iudices in singula certaminum genera delecti, pro quorum arbitrio præmia darentur victoribus. Postea verò institutum fuit ut grauioris armaturæ cursus pedicū admitteretur, quòd cum ad rem bellicanā non inutilem fore existimabant, in quo certamine primus victor declaratus est Demaratus Heræensis. Quod enim armati currebant, facile licet ex Epiniciis cognoscere. Alii singulos ex Idæis Dactylis singulos ludos instituisse putarunt, qui quòd quinque essent, a digitorum numero sunt vocati. Erant autem ista quinque ludorum genera; cursus, palæstra, discus, saltus, ars pugilum, de quibus ita meminit in eo Epigrammate Simonides;

30

Ἰσθμια, καὶ ἀσπὶς, ἀσπὶς ἢ φλαυγὶ ἵστα.

Ἄλμα, πεδῶν ἢ ἑλκυστὶς, ἀσπὶς, πύλη.

Isthmis deuicit Diophon & Pythia; disco,

Et saltu, & pugnis, & leuitate pedum,

Atque palæstra.

In his præmia victoribus coronæ proponebantur, atque ingens honor illis habitus est, ut testatur Xenophanes Colophonius in his carminibus, quæ olim latina fecimus;

40

Quòd si quis leuitate pedum certamina rēter,

Pentathlum si quis est ubi sylua Iouis,

Hic propè Pisæas undas ubi surgit Olympus,

Seu grauis ars pugilum, seu palæstra iuuat:

Seu graue bellum quod dicunt pancration illi,

Ciuibus ad summum mox venerandus erit.

Huic dabitur sedes inter certamina prima.

Impensa hinc illi publica victus erit.

Ex vrbe accipiet mox munera plurima, opesq;.

Atq; hæc vel celeri consequeretur equo.

Scriptum

Scriptum reliquit Ifacius Herculem Alcmenæ filium, at non Idæum Dædalium. Olympia instituisse in honorem Iouis, ut videtur in his attestari Pindarus in Olympicis in Epinicio Theronis Agrigentini;

ἡ τὰ Πίσανος ἄλκις
ἐλυμένη δ' Ὀλύμπου
στὰς ἡρώωνας
ἀνὰ πόδας πολέμοιο

Nam Pisa sanè Iouis
Olympiadem statu-
it Hercules
Præludia belli.

Ferunt enim Herculem post debellatum Augeam Elidis Regem, qui Solis & Iphiboræ filius dicebatur, quoniā sibi promissam mercedem ob fini bouum purgationem non accepisset, ex Elidis populationibus & præda certamen Ioui instituisse Olympio, atque illud Olympicum nominasse. Agebatur il-
lud certamen quinto quoque anno, ut dictum est, vel ut melius dicam, quin-
quagesimo quoque mense, & eo mense, qui Parthenius fuit vocatus, aut
ἀπαρθεύουσι, ut ait Pindari enarrator. Id ubi Hercules instituisset dicitur om-
nes volentes ad palæstram provocasse, quò cum nemo prodire auderet, fama
est Iouem in palæstritam conuersum cum Hercule fuisse colluctatum, cum
vero pugna diu anceps fuisset, Iupiter, qui esset, se ostendit, atque ita id cer-
tamen Ioui gratum fuisse creditum est. Incipiebant Olympia die lunæ
decimoquinto transacto peractis ante solennibus, ut mos erat, sacrificiis,
atque per dies quinque agebantur: cum ante id tempus per dies triginta
exercerentur Athletæ. Scribit Strabo libro octauo Olympia certamina post
Troiana tempora incepisse, cuius rei illud facit argumentum, quòd nullam
de Olympicis mentionem fecit Home. cum meminere tantum de nonnullis
certaminibus funebribus. Agebantur igitur hi ludi in regione Eliensium
non procul a Pisa ciuitate, & Alphæo flumine, ut testatur Virgil. in tertio
libro Georg. in his;

Sin armenta magis studium, vitulosq; tueri;
Aut Alphæa rotis prælabi flumina Pisé.

Erat proposita victoribus corona ex Oleastro, (nam multa coronarū gene-
ra fuerunt in diuersis temporibus & locis: neq; omnes ex eadem arbore co-
ronabantur: cum alii gramineis, alii salignis, alii oleagineis, alii laureis
vel myrteis, vel querneis coronis, vel apio, vel palma coronarentur.) ut pa-
tuit è superioribus carminibus Aristophanis, & Plutarchus in Catone Vti-
censi meminit. Nam Faonius factus ædilis, ut is ait, spectaculum in Thea-
tro edidit, ac certantibus non ex auro coronas proposuit, sed quemadmodū
in Olympicis fieri solet, ex oleastro. Herodotus in Vrania Xerxem Persa-
rum Regem Græciam inuasisse scripsit, quo tempore agebantur Olympia,
qui cum Aræadas nonnullos percunctatus esset, quæ præmia proposita essent
victoribus, illique coronam ex oleastro respondissent miratus est magno-
pere. Ita se habent Herodoti verba; ἃς δὲ τῶν πρὸς ἀνέταυτο δὲ δὲ ἱπποῦν ἀνέταυτο ταῦτα.
αὐτὸς δὲ τῶν πρὸς ἀνέταυτο δὲ δὲ ἱπποῦν ἀνέταυτο ταῦτα. αὐτὸς δὲ τῶν πρὸς ἀνέταυτο
δὲ δὲ ἱπποῦν ἀνέταυτο ταῦτα. αὐτὸς δὲ τῶν πρὸς ἀνέταυτο δὲ δὲ ἱπποῦν ἀνέταυτο
ταῦτα. Vnus præ ceteris illos interrogauit de his: qui responderunt
quòd agerent & spectarent gymnica & equestria certamina. Tum rursus
quaesuit is, quòd præmium illis esset propositum, de quo contenderent: qui
responderunt coronam oleaginam, quæ dabatur. Tum dicunt Tigranem Ar-
tabani filium silētium continere non potuisse, quin tanquam timidos, ac pa-
rum strenuos milites diceret, papæ Mardoni in quorum hominum regionem

Mythologia.

nos adduxisti; qui non pro diuitiis, sed pro gloria decertant. Nam præter
superiora ludorum genera mox additi sunt equites armati, qui cursu certa-
rent, ut ait Pind. in Psamido Camerinxo, & multa alia à primis differentiis.
Enimvero non è quouis oleastro tamen coronæ victoribus dabantur anti-
quitus, sed è vocata Callistephano, ut his verbis testatur enarrator Ari-
stophanis de Aristorelis sententia; *ἐν τῷ παλαιῷ ἱστῶσι, καλῶτα δὲ καλλ-
εῖφαι. ταῦτα δὲ ἐρωτῶν τὰ φύλλα τῆς λιπαρῆς ἑλαίας σίφαις. ἀφ' ὧν τῆς περὶ-
θευῆς ἀπορῆ μύρτου, καὶ τῆς τρυφάνης συνμίστρων. ἀπὸ ταύτης λαβὼν ἀρετῆς ἐφύταυσε
ἐλαιομύρτον, ἀφ' ἧς δὲ τῆφαις τὴν ἀθλοτάξιν δίδονται. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ τοῖς ἑλαίοις περὶ-
μῖς Callius. ἔ. τῷ περὶ τῆς ἀνέχουσας. περιμυρτίζονται δὲ, καὶ ῥαῖς μεγάλης τῷ θεῷ ἀν-
τιπῶν ἵστω. ἀπὸ ταύτης ἔφαιε λαβόντες δὲ αὐτῆς τὴν ἀθλοτάξιν ἐν ἑλαίᾳ τῆς τρυφάνης.*

10

Oliua quædam est in Panstethio, quæ vocatur Callistephanus, cuius folia è
contrario se habent ipsa natura, atque folia cæterarum oliuarum. Demittit
ramos tanquam myrtus conficiendis coronis accommodatos. Ex hac cepit
Hercules, atque in Olympicis plantauit, è qua dantur coronæ Athletis. Est
verò ipsa circa Hilissum fluium sexaginta stadiis distans ab ipso flumine,
atque circumsepta est. Proposita est magna pœna si quis illam attigerit, è
qua capientes Elei Athletis coronas in Olympicis proponebant. Hanc & ab
Hercule fuisse ita portatam, & ea coronari in Olympicis Athletas consue-
uisse, ita significauit Pindarus in Epinicio Thetoni Agrigentini;

20

*αἰτωλὸς αὖτ' ἑλέσθαι
ἀμφὶ κόμας βάλει γλαυ-
κόχρτα κόσμοις ἑλαίαις τὰς περὶ
Ἰστῶ ἀπὸ καμάρων παλαιῶν ἱστίαις
ἀμφιτρωνιάδας
μοῖρ' αὖτ' ἑλαίᾳ καλλεῖσθαι δέβει.*

Aetolus vir altè

Circa comas ponat vi-

rens ornamentum oliuæ, quam olim

Istri ab umbrosis fontibus tulit.

Amphitryoniades.

Monimentum in Olympicis pulcherrimum certaminum:

Atque de Olympicis certaminibus hæc breuiter dicta sint, nunc de Pythiis
dicatur.

30

De Pythiis

Cap. II.

40 Verunt & Pythia multis annis ante Isthmia instituta, post Olympia ta-
men, & ea in honorem Apollinis agebantur, cæptaque sunt eo tempo-
re, quo Apollo latronē in Delphis sagittis cōfixit, qui postea insepultus
ibi cōtabuit, quem tamen draconem quidam esse crediderunt, ut dictum est.
Alii instituta dixerunt, quia cum artem vaticinandi sit à Pane doctus, qui
scitè Arcadibus leges dedit, mox ad vaticinium venit, ubi Nox, deinde The-
mis responsa dabat, Pythone præside tunc tripodis prophetici cæso ipse vati-
ciniorum locum occupauerit. Cum cæpti essent igitur celebrari ludī Py-
thici, antiquissimum omnium fuit certamen, ut hymni in Apollinem caner-
entur. Deinde altera Pythiade instituerunt Amphictyones cantum ad ci-
tharam & ad tibiam octaua post quadragesimam Olympiade. Postea verò
indicta